

ግንቦት 16 ቀን 2003 ዓ.ም

ዳኞች፡- ሐገስ ወልዱ

አልማው ወሌ

ዓሊ መሐመድ

ነጋ ዱፍሣ

አዳነ ንጉሤ

- አመልካቾች፡-**
1. ኤርሰዴ ንግድ ኃ/የተ/የግል ማህበር - ጠበቃ አቶ አብዱርማን መሀመድ - ቀረቡ
  2. አቶ ፀደቀ ማርቆስ - ጠበቃ አቶ ዳንኤል ወ/ጊዮርጊስ - ቀረቡ

ተጠሪ፡- የፌዴራል ዐ/ሕግ - አልቀረቡም

መዝገቡን መርምር የሚከተለውን ፍርድ ሰጥተናል፡፡

ፍርድ

የአሁን ተጠሪ ለሥር የፌ/የመ/ደ/ፍ/ቤት ያቀረባቸው ሁለት የወንጀል ክሶችን ሲሆን 1ኛ ክስ በሥር 1ኛ ተከላሽ /በአሁን 1ኛ አመልካች/ ላይ የቀረበ ነው። የክሱ ፍሬ ቃልም ተከላሹ በ1996 ዓ/ም የወጣውን የወንጀል ህግ አንቀጽ 34/1/ እና የቡና ጥራት ቁጥጥር እና ግብይት አዋጅ ቁጥር 602/2000 አንቀጽ 14/3/ እና 15/3/ በመተላለፍ የቡና ላኪነት ፈቃድ አውጥቶ በቡና ግብይት ሥራ ላይ ተሰማርቶ ሲንቀሳቀስ በአንድ የምርት ዘመን ከጨረታ ማዕከላትና ከኢት/የምርት ገበያ የገዛውን ቡና የሚቀጥለው የምርት ዘመን ከመድረሱ በፊት በሚመለከተው ገበያ አቅርቦ መሸጥ ሲገባው መጋቢት 23 እና 30/2001 የቡና ክምችቶ ቆጠራ በተደረገበት ወቅት በድርጅቱ መጋዘኖች ከተገኘው 203,577 ኪሎ ግራም ውስጥ ለኤክፖርት የተዘጋጀ 101,580 ኪ.ግ የከረመ ቡና ለገበያ ሳያቀርብና ለሚመለከተው አካል ሳያሳውቅ ቡና አከማችቱ በመገኘቱ ተከሷል የሚል ሲሆን፤ 2ኛ ክስ በሥር 2ኛ ተከላሽ /በአሁኑ 2ኛ አመልካች/ ላይ የቀረበ ነው። 2ኛ የሥር ተከላሽ የ1ኛ ተከላሽ ድርጅት ሥራ አስኪያጅ በመሆኑ በአዋጅ ቁጥር 602/2000 አንቀጽ 14/3/ እና 15/3/ ሥር በ1ኛ ክስ የተመለከተውን የወንጀል ድርጊት በመፈፀሙ ተከሷል የሚል ነው።

የሥር የፌ/የመ/ደ/ፍ/ቤትም የግራ ቀኙን ክርክር ከቀረቡት ማስረጃዎች አንፃር በመመርመር በሰጠው ፍርድ 1ኛ ተከላሽን ክስ በቀረበበት የወንጀል ህግ አንቀጽ 34/1/ እና በአዋጅ ቁጥር 602/2000 አንቀጽ 15/3/ ሥር ጥፋተኛ ነው በማለት በብር 40,000 እንዲቀጣ የወሰነ ሲሆን 2ኛ ተከላሽ የድርጅቱ ሥራ አስኪያጅ በመሆኑ በአዋጅ አንቀጽ 15/3/ ሥር ጥፋተኛ ሆኖ በ1 ዓመት ቀላል እሥራት እና በብር 30,000 የገንዘብ መቀጮ እንዲቀጣ ወስኖበታል።

በዚህ በፌ/የመ/ደረጃ ፍ/ቤት ውሳኔ የሥር ተከላሾች ቅር በመሰኘት ይግባኝ ለሥር የፌ/ከፍተኛ ፍ/ቤት ያቀረቡ ሲሆን ከፍተኛ ፍ/ቤትም የግራ ቀኙን ተከራካሪዎች ካከራከረ በኋላ በወ/መ/ሥ/ሥ/ህ/ቁ. 195/2/ /ለ/ /2/ መሠረት የሥር የመ/ደ/ፍ/ቤትን የጥፋተኝነትና የቅጣት ውሳኔን አጽንቷል።

የሰበር አቤቱታም የቀረበው በሥር ፍ/ቤቶች ውሳኔ ላይ መሠረታዊ የሆነ የህግ ስህተት ተፈጽሟል በሚል ሲሆን አመልካቾች በዋናነት የጠቀሱአቸው የቅሬታ ነጥቦችም፡-

የተጠሪ ክስ አቀራረብ ከአዋጅ ቁጥር 602/2000 አንቀጽ 15/3/ አባባል ጋር ተጣጥሞ ባለመቅረቡ በወ/መ/ሥ/ሥ/ህ/ቁ. 130/1/ መሠረትም የአመልካቾችን የመከላከል መብት የሚያጣብብ በመሆኑ ክሱ ተሻሽሎ እንዲቀርብ ያቀረብነውን ተቃውሞ የሥር ፍ/ቤት ውድቅ ማድረግ ያለአግባብ ነው፤

- የወንጀሉ አፈፃፀም ከጥርጣሬ በፀዳ መልኩ ሳይረጋገጥ የጥፋተኝነትና የቅጣት ውሳኔ መሠጠቱ ተገቢነት የለውም፤
- ከረመ የተባለው ቡና የምርት ዘመኑ ሳያልፍ ጥር 10 ቀን 2001 ዓ/ም ተሸጦ የውል መፈፀሚያው ቀን የክፍያ ማረጋገጫ የቀረበበት ቀን ተደርጎ መወሰዱ ያለአግባብ ነው የሚሉ ናቸው።

ለሰበር አቤቱታ ተጠሪው በሰጠው መልስ አመልካቾች ክሱ ተጠቅሶ የቀረበብንን የአዋጅ ቁጥር 602/2000 አንቀጽ 15/3/ ዝርዝር ሁኔታን አያሟላም በማለት በወ/መ/ሥ/ሥ/ህ/ቁ. 130/1/ እና 119 መቃወሚያ በማቅረብ ተሻሽሎ እንዲቀርብ ጠይቀን ታልፎብናል ያሉትን በሚመለከት የሥር ፍ/ቤት ምላሽ እንድንሰጥበት በጊዜው ጠይቆን አመልካቾች ቡናን ወደ ውጪ ሀገር ለመላክ ፈቃድ አውጥተው የሚንቀጥቀሱ እንደመሆናቸው መጠን ቡናን ለማገበያየት ፈቃድ ካለው አካል የገዙትን ያልተዘጋጀ ቡና ለኤክስፖርት በሚመጥን መልኩ አዘጋጅተው ወደ ውጪ ሀገር ከሚልኩ በስተቀር ቡናውን ለሌላ አላማ ሊያውሉት እንደማይችሉና የተከማቸውም ቡና ለግብይት የሚውል መሆኑን አስረድተናል። አመልካቾች የሽያጩ ጊዜ ከማለፉ በፊት ሽያጩ ተከናወኗል ያሉትም ቢሆን ገዥ ነው የተባለው ኩባንያ የግዥ ማረጋገጫ የላከው የካቲት 26 ቀን 2001 መሆኑን አመልካቾች ያልካዱት ሲሆን ይህም የሚያሳየው ሽያጩ የተጠናቀቀው የካቲት 26 ቀን 2001 ዓ/ም መሆኑን ነው። ስለሆነም የቡና ጥራት ቁጥጥርና ግብይት አዋጅ ቁጥር 602/2000ን ተከትሎ የወጣው መመሪያ ላይ ላልታጠበ ቡና የተመለከተው የጊዜ ገደብ ካለፈ በኋላ የተከናወነ ሽያጭ ነው። በማለት የአመልካቾች አቤቱታ ውድቅ እንዲደረግና የሥር ፍ/ቤት ውሳኔ እንዲፀና ጠይቋል።

አመልካቾች በሰጡት የመልስ መልስ ክርክራቸውን በማጠናከር አቅርበዋል። የግራቀኙ ክርክር ከዚህ በላይ በተገለፀው አኳኋን የቀረበ ሲሆን እኛም በሥር ፍ/ቤቶች የጥፋተኝነትም ሆነ የቅጣት ውሳኔ ላይ መሠረታዊ የሆነ የህግ ስህተት ተፈጽሟል ወይስ አልተፈፀመም የሚለውን ጭብጥ ይዘን ክርክሩን እንደሚከተለው መርምረናል።

ተጠሪ በመጋቢት 23 ቀን 2001 እና መጋቢት 30/2001 ዓ/ም በአመልካቾች መጋዘን ባደረገው ቆጠራ 42,646 ኪሎ ግራም የከረመ ያልታጠበ ቡና ተከማችቶ የተገኘ ሲሆን ተጠሪዎች ግን ተከማችቶ ተገኝቷል የተባለው ቡና በጀርመን ሀገር የሚገኘው ህምቡርግ የተባለው ኩባንያ ጥር 10 ቀን 2001 ዓ/ም በቃል በተደረገ ስምምነት መግዛቱንና የካቲት 26 ቀን 2001 ዓ/ም የስምምነት ደብዳቤ መላኩና ቡናውም ሳይጫን የዘገየው ገዥው ተግባሩን ባለመወጣቱ ምክንያት ነው በሚል

ተከራክሯል። ይሁን እንጂ ተጠሪዎች ቡናው በመጋዘናቸው ተከማችቶ የቆየ ስላለመሆኑ ክደው አልተከራከሩም።

ይህ የከረመው ቡና ያልታጠበ እስከሆነ ድረስ ኢዲስ አመት ከገባ ከየካቲት 01 ቀን እስከ ሚቀጥለው ጥር 30 ድረስ ወደ ገበያ ወጥቶ መሸጥ የነበረበት መሆኑን የሥር ፍ/ቤት የፍሬ ነገርን ክርክር በሚያጣራበት ጊዜ የተጠሪ ምስክሮች ቀርበው ሙያዊ ምስክርነት የሰጡ ሲሆን ቡናው በተለያዩ ችግሮች ለገበያ ካልቀረበ ደግሞ ለሚመለከተው አካል የማስታወቅ ግዴታ አመልካቾች ያለባቸው መሆኑን አዋጅ ቁጥር 602/2000 እና ይኸንኑ አዋጅ ለማስፈፀም የወጣው ደንብ ቁጥር 159/2001 እንዲሁም የግብርናና ገጠር ልማት ሚኒስቴር ያወጣው መመሪያ ይደነግጋሉ።

በመሆኑም ቡናው ስለመክረሙ በሕጉ በተጣለባቸው ግዴታ መሠረት አግባብ ላለው የመንግስት አካል አመልካቾች እስካላሳወቁ ድረስ የተጠቀሰባቸውን የቡና ጥራት ቁጥጥርና ግብይት አዋጅ ጥሰው ተገኝተዋል በማለት የጥፋተኛነት እና የቅጣት ውሳኔ የተሰጠባቸው በአግባቡ ስለሆነ በሥር ፍ/ቤቶች ውሳኔ የተፈፀመ መሠረታዊ የሆነ የህግ ስህተት አላገኘንም።

ው ሳ ኔ

1. የሥር የፌ/የመ/ደ/ፍ/ቤት በመ/ቁ. 160177 በቀን 07/8/2002 ዓ/ም በዋለው ችሎት የሰጠው ፍርድ እንዲሁም የፌዴራል የፌ/ከ/ፍ/ቤት በመ/ቁ. 91949 በቀን 21/10/2002 ዓ/ም የሰጠው ፍርድ መሠረታዊ የሕግ ስህተት የሌለባቸው በመሆኑ በወ/መ/ሀ/ሥ/ሥ/ቁ. 195/2/ /ለ-2/ ፀንቷል።
2. መዝገቡ የተዘጋ ስለሆነ ወደ መዝገብ ቤት ተመላሽ ይሁን።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት

ቅ/መ